

ABONAMENTUL.

Un an 120 cor. (60 lei)
 1/2 an 60 „ (30 lei)
 1/4 an 30 „ (15 lei)
 O lună 10 „ (5 lei)
 Un nr. 50 fl. (25 bani)

Unirea

INSERTIUNI

Un șir garmond:
 odată C. 1.50 a doua
 și a treia oară C. 1.20

Manuscrise sunt a se
 trimite la Redacția
 „UNIRII” Blaj.

— Ziar național. — Apare în fiecare zi de lucru. —

Programul bisericesc al noului guvern.

Președintele consiliului de miniștri, d. Alexandru Vaida, în programul desfășurat înaintea corpurilor legislative, a dat, cum e și firesc într'un stat cu atâtea confesiuni, importanța cuvenită chestiunilor bisericești. D-ns a făcut câteva declarații de cea mai mare importanță, cari dovedesc spiritul larg democratic, de care vrea să fie călăuzit noul guvern al României-Mari. A spus d. Vaida, că toate confesiunile vor avea libertate deplină și autonomie deplină. Dar tot atunci a făcut și unele declarații generale și în termeni vagi, e adevărat, asupra cărora trebuie să stăruim puțin pentru că ele formează o abatere de la principiile mari ale democrației apăsătoare și, mai ales, formează o abatere de la principiile stabilite și acceptate cu atâta entuziasm de *adunarea dela Alba-Iulia*.

D. Alexandru Vaida a spus în programul său că, pe lângă toate libertățile și drepturile, pe cari confesiunile le vor obține în noul stat român ele vor trebui să primească și privească „*fără regret tradițiile Bisericii ortodoxe*”. Ne-ar fi plăcut dacă d. președinte al Consiliului ar fi stăruit mai mult asupra acestui punct explicând, ce înțelege, d-ns, și ce înțelege guvernul, în fruntea căruia e pus, sub aceste tradiții. Credem că nu ne înșelăm, și că interpretăm fidel intențiile d-sale, când vedem în fraza aceasta obscură manifestat planul guvernului de a asigura Bisericii ortodoxe o situație privilegiată în România-Mare. Se pare, că d. Vaida și guvernul d-sale vrea să asigure acestei Biserici calitatea de biserică oficială a statului, pe care o avea și până acum.

Dacă aceasta e intenția diui Vaida, atunci împotriva ei trebuie să protestăm și pe-acum. Convingerea noastră este, și acestei convingeri i-am dat expresiune în diferite rânduri în coloanele acestui ziar, că statul român nu poate fi nici ortodox, nici catolic, nici izraelit, nici eteran ci numai stat *al tuturor*. Statul român trebuie să fie interconfesional în cel mai strict înțeles al cuvântului.

Vremea statelor confesionale a trecut, mai ales a trecut pentru statele, ai

cărora locuitori aparțin atâtea confesiuni diverse și ca doctrină și ca forme externe. Declararea oricărei dintre multele confesiuni, aflătoare azi pe teritoriul României, de confesiune de stat este un act antidemocratic și el e incompatibil cu spiritul vremilor de azi.

Marea adunare națională dela Alba-Iulia a acceptat, cum am spus, proiectul de rezoluțiune pregătit de comitetul executiv al partidului național român, din care *face parte și d. Vaida*. Acest proiect a enunțat *egala îndreptățire confesională* ca principiu fundamental la alcătuirea noului stat. Nu înțelegem cum poate împăca d. Vaida, declarația sa din parlament cu principiul acesta. Și nu înțelegem cum crede d-ns, că ne vom simți noi, cari nu suntem ortodocși, egal în dreptăți, cu aceia, a căror Biserică se declară *Biserică de stat*.

Intențiile noului guvern, în privința aceasta, sunt, acum vedem, foarte puțin liniștitoare și foarte puțin ...democratice. Noi am accentuat-o, că nu așteptăm privilegiul dela nime, dar în același timp nu putem suferi, să fim declarați *Biserică de mână a doua*. Credem, că membrii partidului național, aleși pe baza programului și a principiilor dela Alba-Iulia, își vor ști face datoria față de planurile guvernului, și vor ști impune respectarea integrală a unui principiu esențial stabilit în ziua aceea de mare praznic național.

Afișarea. În momentele critice și grele ale războiului mondial, când unul sau altul dintre conducătorii marilor popoare apăsătoare rostia în plin parlament o vorbire, care pareă, că concretizează întreg sbuciumul sufletesc al neamului întreg și întreagă încrederea lui plină de avânt în viitorul, ce trebuia creat prin concentrarea supremă a energiilor tuturor, se decidea *afișarea* vorbirii. Astfel de ocazii au fost însă puține și ele formează etape noi în evoluția psihicului războinic al populației acelor țări.

Afișarea începe a deveni și la noi o modă. Și devenind modă își pierde însemnătatea originală. Când deputatul socialist Toma Drăguș a atacat într'un mod atât de brutal *valoarea* declarațiilor de unire ale provinciilor desrobite și când reprezentanții români ai Ardealului, Basarabiei și Bucovinei, apoi reprezentanții minorităților din aceste provincii, au făcut

între aplauzele unanime ale întregului parlament, declarațiile memorabile, camera a votat *afișarea* lor. A fost un act frumos și necesar. Declarațiile erau vrednice să se împărtășească de această distincție pentru că ele suprindeau confesiunea de credință a noastră a tuturor într'o chestiune de-o importanță vitală pentru noi toți.

Durere, camera nu s'a mulțumit cu gestul acesta ci de-atunci *afișurile* se simțeau și azi mâne cuvântul începe a-și pierde însemnătatea lui devenind banal, ea tot se se întâlnește prea des. Și bietul „*Monitor oficial*”, care aducea până acum vorbirile și bune și rele, numai vorbiri să fie, rostite în parlament, înosește a-și pierde și el importanța. Nime nu-l va mai răsfoli, ca să citească textul autentic al discursului entărui fruntaș, pentru că așteptăm „*afișul*”. Cum trec și se schimbă toate în lumea asta schimbăcioasă și trecătoare!

Ziarele ardelenice în primejdie. Zilnic primim plângeri dela abonații noștri, că nu primesc ziarul decât foarte rar, tot al 10—15 lea număr. Dela o vreme bietul abonent, dornic de-a ști ce se întâmplă în lumea mare și dornic de lectură, pierde răbdarea și decât să se enerveze zi de zi așteptând, ne scrie mâhnit la sufletul lui de bun român și bun creștin: „*cu începutul anului 1920, Vă rog, să-mi sistați trimiterea ziarului, pentru că și așa nu-l primesc*”.

Surprize de felul acesta avem aproape zilnic. Aproape zilnic ziarul pierde câte-un abonent. Mulți dintre cei cari îl părăsesc l-au abonat dela începutul apariției sale. În fața acestor fapte ne pierdem și noi răbdare și nu știm ce să mai zicem. Sau nu pot face domniile dela centrala poștelor ordine sau nu voesc să facă. De-o fi una de-o fi alta, îi rugăm să aibă bunătate a ne aviza cu să știm lua măsurile în consecință. Pentru că ce se petrece azi și cu trenurile și cu posta noastră nu mai e simplu scandal ci adevărată anarhie. Trăim izolați unii de alții ca în evul mediu. Nu ar putea stăpânirea reveni la mijloacele de comunicație de pe vremea lui Carol cel Mare? Ar fi migăloase, dar cel puțin ar fi sigure. Și ziarele ar ajunge, e adevărat, cu întârzieri, la destinație, dar ar ajunge. Am primi și noi banii abonaților și și abonații ziarul nostru.

